

накопленним і введеним людським капіталом. Іменно люди з їх соціокультурним рівнем розвитку і освіти, кваліфікацією і професійним досвідом визначають можливості і межі необхідних змін. З допомогою людського капіталу виникає можливість провести економічний аналіз впливу соціального фактора на діяльність підприємств і економіки в цілому.

Витрати на людський капітал є складовою частиною собівартості продукції, а зниження собівартості є важливим фактором збільшення прибутку. Можна сказати, що, забезпечуючи систематичну економію засобів на людський капітал, підприємство тим самим досягає збільшення прибутку. Однак, при цьому не враховується, що багато витрат на людський капітал, по суті являючись капіталовкладеннями, будуть приносити віддачу на протязі тривалого періоду і їх скорочення призведе до негативних наслідків, шкоди від яких перевищать самі витрати. Формування спеціального амортизаційного фонду людського капіталу дозволило б вирішити цю проблему.

Як наслідок виникає необхідність розмежування витрат на формування людського капіталу на поточні витрати і капіталовкладення. Поточні витрати на формування людського капіталу на підприємстві представляють собою короткотермінові витрати, які повністю списуються впродовж року. До них належать витрати на зарплату, витрати на соціальне страхування і внески в пенсійний фонд, частину експлуатаційних витрат і інші види витрат. Капвкладення на формування людського капіталу на підприємстві представляють собою довготермінові витрати, які амортизуються на протязі амортизаційного періоду. До них належать витрати на освіту, підвищення кваліфікації, професійну підготовку, оздоровлення працівників, медико-санітарні заходи, витрати на техніку безпеки і захист праці і інші види витрат.

Під амортизацією людського капіталу розуміється поступове перенесення капвкладення, пов'язаних з освітою в галузевих навчальних закладах, з підвищенням спеціальної кваліфікації і професійної підготовки, з оздоровленням, з міграційними процесами, з трудовою мотивацією працівників в спеціальний

амортизаційний фонд людського капіталу. Цей фонд створюється для відшкодування фізичного і морального зносу людського капіталу в формі капвкладення на його формування. Під фізичним і моральним зносом розуміється застарілість знань працівника, фізична зношеність організму і інше.

Норми амортизації людського капіталу встановлюються в залежності від амортизаційного періоду людського капіталу, який в середньому становить 5 років. Як основний метод нарахування амортизації можна запропонувати рівномірний метод.

УДК 349.6

ЩОДО ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Гайворонська Т. М., к.ю.н., доцент (УкрДАЗТ)

З Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2001 р., який встановлює, що об'єкт, на якому використовуються, виготовляються, переробляються, зберігаються або транспортуються одна або кілька небезпечних речовин чи категорій речовин у кількості, що дорівнює або перевищує нормативно встановлені порогові маси, а також інші об'єкти як такі, що відповідно до закону є реальною загрозою виникнення надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру, вилікає діяльність залізничного транспорту екологічно небезпечно.

З правової точки зору до загроз екологічній безпеці належно від джерел таких загроз слід віднести:

По-перше, залізничні транспортні засоби та безпосередня їх експлуатація. Найбільшу небезпеку залізничних транспортних засобів становить робота їх силових агрегатів. Від роботи двигунів утворюються вихлопні гази, які значною мірою складаються із забруднюючих речовин. Важливою проблемою є вид пального, що використовується двигуном.

По-друге, вантажі, що перевозяться залізничним транспортом. Тут мова йде про «небезпечний вантаж» - речовини, матеріали, вироби, відходи виробничої та іншої діяльності, які внаслідок притаманних їм властивостей за наявності певних чинників можуть під час перевезення спричинити вибух, пожежу, пошкодження технічних засобів, пристроїв, споруд та інших об'єктів, заподіяти матеріальні збитки та шкоду

довкілля, а також призвести до загибелі, травмування, отруєння людей, тварин і які за міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, або за результатами випробувань в установленому порядку залежно від ступеня їх впливу на довкілля або людину віднесено до одного з класів небезпечних речовин (Закон України «Про перевезення небезпечних вантажів» від 04.06.2000 р.).

По-третє, сфера обслуговування діяльності залізничним транспортом. До цієї сфери входять залізничні шляхи, залізничні підприємства, мийки тощо. Які тією чи іншою мірою створюють загрози екологічній безпеці. Спорудження залізничних шляхів, сам процес їх експлуатації створюють небезпеку для людини та довкілля. Залізничні шляхи створюють перешкоди для тваринного світу, порушують геологічні та гідрологічні режими земель тощо.

Велика кількість загроз екологічній безпеці виникає внаслідок неналежного дотримання вимог екологічної безпеки.

Проаналізувавши вітчизняне законодавство та досвід інших країн світу у сфері забезпечення екологічної безпеки діяльності залізничного транспорту, доцільно зробити висновок, що найбільш дієвим засобом зменшення шкідливого впливу залізничного транспорту на людину та довкілля є поступове запровадження все більш жорстких вимог до екологічних показників в поєднанні з економіко-правовими елементами в цілях економічного стимулювання та фінансування необхідних заходів забезпечення екологічної безпеки. Ефективними будуть і адміністративно-правові засоби, які включають у себе вимоги, що висувуються державою до транспортної діяльності, в тому числі необхідність укладення певних договорів.

Усі вище названі правові вимоги щодо екологічної безпеки необхідно диференціювати за джерелами загрози. Це дозволить виявити причини виникнення загроз екологічній безпеці та вжити необхідних заходів для їх усунення.

УДК 330. 34

РОЗВИТОК КОНЦЕПЦІЇ ЦІННОСТНО-ОРІЄНТОВАНОМУ УПРАВЛІННЯ І СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНА ПОВЕДІНКА В БІЗНЕСІ

Ефіменко Т.І., к.е.н., доцент (УкрДАЗТ)

Прагнення підприємств до необмеженого

зростання є головною рухівною силою економічної політики, але і одночасно причиною глобальної катастрофи, що насувається на співтовариство, через накопичення зброї масового знищення, руйнування навколишнього середовища, виснаження природних ресурсів і інших реальних загроз для існування цивілізації. Тому виникає сумнів в необхідності такого необмеженого економічного зростання, під яким розуміється максимізація прибутку.

Для людини економічне зростання пов'язується не тільки із збільшенням розмірів доходів, але і з внутрішнім розвитком. Тобто за іншою системою цінностей відбувається усвідомлення того, що науково-технічний прогрес до певної стадії служить інтересам людини, але, пройшовши пік корисності, починає грати протилежну роль, хоча і продовжує сприяти економічному зростанню.

Концепція корисності економічного зростання, яка характерна для сучасного етапу розвитку людської цивілізації, базується на новій філософії підприємництва, орієнтованій на «задоволення розумних потреб носіїв платоспроможного попиту». Норми соціально-етичної відповідальності обмежують підприємницьку ініціативу і промислову діяльність, ставлять її в залежність від «орієнтирів суспільного розвитку» і від пріоритетів поліпшення «заселеного середовища».

Побудова сучасної системи управління неможлива без відповіді на питання про те, що є фундаментальною, основоположною цінністю бізнесу.

Існує дві полярні точки зору: одна базується на визнанні достатності для бізнесу націленості на прибуток за умови суворого дотримання законів, інша - на тому, що суб'єкти господарювання як члени суспільства, несуть моральну відповідальність перед суспільством за свою поведінку. Компанія повинна усвідомлювати цю відповідальність і поводити себе так, як того очікує суспільство, тобто добровільно й активно брати участь, у вирішенні соціальних проблем.

В розкриття ідеї впливу етики і соціальної відповідальності на визнання цінності (корисності і доречності) створення і подальшого функціонування суб'єкту господарювання, можна виділити два протилежні підходи.

Перший з підходів визначає як основна ціль максимізацію прибутку компанії і отже її цінності для власників. Йдеться про те, що цільова функція бізнесу є одночинником, і така максимізація